

Marie ja Clara – Äitinsä tytär

E. Sarkama-Voigt

Marie ja Clara – Äitinsä tytär

Eila Sarkama-Voigt

Marie ja Clara – Äitinsä tytär

Omistettu tyttärelleni Claralle

KEVÄTESIKKO

Sinä kevään lempeä,
suloinen lapsi,
ota vastaan kevään ensi kukka.

Älä heitä sitä pois,
vaikka tiedät,
että kesän ruusut tulevat.

On totta,
että kesä on valoisa ja pehmea,
ja elämän syksy
on rikas.

Mutta kevät on ihanin,
solisevine puroineen
lemmeniloineen ja leikkeineen.

Meille, minun ihana neitoni,
loistaa kevätaamun aurinko.

Siispä ota minun kukkani,
ja anna minulle takaisin,
sinun nuoren sydämesi sulo.

Med en Primula Veris

Runo: John Olaf Paulsen

Sävellys: Edvard Grieg

Marie ja Clara – Äitinsä tytär

Copyright 2019 Eila Sarkama-Voigt

Taitto: Marjut Vuolanne tmi

Kustantaja: Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi

Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-951-568-302-1

Yllättävä uutinen

Marie olisi halunnut juhlia Uutta Vuotta Weimarissa, mutta hänen oli palattava Wieniin joulukuun 27. päivänä. Paluun syynä oli Otto Nicolain menestysoppera Windsorin iloiset rouvat. Oopperanjohtaja Gustav Mahler oli uudistanut ohjauksen ja johtaisi sen myös vuoden viimeisessä esityksessä. Mariella oli keskeinen rooli rouva Fluthina.

Kun Marie avasi tulopäivänään Die Neue Freie Pressen, hänen silmiinsä iski lehden iltapainoksessa näkyvästi julkaistu etusivun uutinen:

”Keisarillisen hovioopperan johtaja, säveltäjä ja kapellimestari Gustav Mahler, on kihlannut neiti Alma Schindlerin.”

Uutinen putosi kuin pommi. Siinä kerrottiin, että neiti Schindler oli nuori, kaunis ja lahjakas seurapiirikaunotar.

Tuskin Marie oli saanut matkalaukkunsa puretuksi, kun jo Anna von Mildenburg soitti ja vahvisti ilmeisen kiihtyneenä sen, mitä Marie oli juuri lukenut.

”Miestennielijä, teennäinen, tyhjäänpäiväinen” olivat sanat, joilla Anna kitkerästi arvioi morsianta.

Marie ihmetteli, miksi Anna von Mildenburg soitti juuri hänelle. Kenties siksi, että hän tiesi, miten tärkeä ihminen Mahler oli Marielle. Heidän ystävyytensä oli paljon enemmän kuin työsuhte.

Anna halusi kai löytää hengenheimolaisen, jolle purkaa pettymystään ja joka olisi hänen kanssaan samaa mieltä. Mariesta hän saikin ymmärtäjän.

Ja kieltämättä Mariekin oli hämmentänyt. Hän ei ollut odottanut, että Mahler todella kihlasi Alma Schindlerin vain muutamien viikkojen tuttavuuden jälkeen.

Marie itse oli torjunut Gustav Mahlerin, joten hänellä ei ollut mitään syytä heittäytyä marttyyriksi. Marie yritti niellä oman mielipahansa, vaikka hän olikin erittäin pettynyt siitä, että Mahler oli niin nopeasti löytänyt lohduttajan. Ja millaisen lohduttajan!

Anna ihmetteli Mahlerin keinoa makua ja ihmistuntemusta. Hän ihmetteli, miksi Mahler oli kihlannut kyseisen neitokaisen, joka oli täysin erilainen kuin hän itse ja täysin erilaisesta elämämpiiristä.

Marie tunsu Annan jo Hampurin ajoilta. Hän arvosti tätä suuresti.

Anna oli armoitettu oopperalaulaja. Mahler oli kiinnittänyt hänet Hampurin jälkeen Wienin hovioopperaan. Hän tarvitsi kipeästi Annan taiteellista panosta varsinkin suuriin dramaattisiin rooleihin, erityisesti oopperanjohtajan suosimien Wagnerin oopperoiden naishahmoiksi.

Annan arvion mukaan kihlattu morsian tuskin ymmärsi mitä musiikin nero Mahler tunsu, ajatteli ja puhui. Ja vielä vähemmän hän ymmärsi tämän sävellyksiä.

Isku oli kaikesta päätellen Annalle kova, sillä hän ei ollut menettänyt toivoaan saada Mahler palaamaan luokseen, vaikkei se enää vaikuttanut kovinkaan todennäköiseltä. Anna ei kuitenkaan ollut täysin luovuttanut.

Mahlerin yllätyskihlaukset olivat kenties vielä katkerampi pala nieltäväksi viulutaiteilija Natalie Bauer-Lehnerille. Ikänsä puolesta hän olisi sopinut paremmin 40-vuotiaalle säveltäjälle kuin 20-vuotias tyttö.

Natalie oli Mahlerin sisaren Justinen ystävä. Tässä ominaisuudessa hän oli ollut Justinen seurana Mahlerin kesäpaikassa Maierniggissä pitkiäkin aikoja. Mahler, Justine ja Natalie olivat matkustelleet yhdessä Italiassa.

Mahler oli esitellyt töitään Natalielle ja halunnut kuulla hänen ammattitaitoisesta ja luotettavasta mielipiteestä. Natalialla oli eroottisia tunteita Mahleria kohtaan. Justinen ollessa kylpylässä hoidettavana Natalie oli ollut Mahlerin kanssa viikkoja kaksistaan Maierniggissä. Se olisi voinut johtaa mihin tahansa. Kenties Mahler ei tunnistanut Natalien tunteita eikä ainakaan vastanut niihin.

Seuraavina päivinä muutkin wieniläiset lehdet julkaisivat Neue Freie Pressestä lainaamansa uutisen.

Ei ollut varmaan juuri ketään, joka ei olisi tiennyt, kuka oli oopperanjohtaja Gustav Mahler. Kihlatusta neiti Schindleristä oli niukemmin tietoa.

Nopeasti lehdet olivat kuitenkin saaneet tietoonsa, että neiti Alma Schindler oli pitkä, hoikka 22-vuotias seurapiirikaunotar, kuuluisan maisemamaalari Emil Jacob Schindlerin ja Anna Bergerin tytär. Anna Berger oli luopunut laulajattaren urastaan tukeakseen aviomiestään.

Miehensä kuoltua Anna oli avioitunut Schindlerin oppilaan, taidemaalari Carl Mollin kanssa. Näin ollen Moll oli Alma Schindlerin

kasvatusisä. Suhde oli luultavasti alkanut jo Schindlerin elinaikana. Anna ei ollut viivytellyt, vaan oli mennyt pian miehensä kuoltua uusiin naimisiin.

Lehdissä painotettiin kihlaparin suurta ikäeroa. Sulhanen Gustav Mahler oli morsianta kaksikymmentä vuotta vanhempi ja juutalainen. Juutalaisuus muistettiin aina mainita hänen yhteydessään.

Lehdet olivat kilvan puineet tapahtumaa. Pisteliäimmin kohu-uutista kommentoi Fackel-lehden omistaja, teräväkynäinen Karl Kraus.

Mahler ja hänen nuori kihlattunsa olivat närkästyneitä siitä, että uutinen kihlauksesta oli ”vuotanut” lehtiin. Asialla oli kuulemma ollut joku pahansuopa ystävä.

Kohtalokas kaunotar

Se mitä Marie sai pian kuulla yhteisiltä ystäviltä neiti Schindleristä, ei ollut neitokaiselle kovinkaan edullista.

Jo kulttuurisalongin pitäjä Bertha Zuckerkandl oli varoittanut Mahleria kihlaamasta Alma Schindleriä. Hän jos kuka tunsikin kirjailija- ja taiteilijapiireissä viihtyvän kaunottaren. Alma oli Zuckerkandlin salongissa omassa elementissään.

Juuri Zuckerkandlin salongissa Mahler oli ensimmäisen kerran nähnyt Alma Schindleriin. Mahlerin huomio kiinnittyi sanavalmiiseen, nokkavasti ja itsevarmasti esiintyneeseen nuoreen naiseen.

Mahler oli aluksi pitänyt neiti Schindleriä tyhmänä nukkena, mutta nuorena Almassa oli kuitenkin sitä jotain, mikä sai myöhemminkin niin monen miehen pauloihinsa.

Mahler lähetti Alma Schindlerille runoviestin ja kutsui Alman sekä tämän äidin Anna Mollin Hoffmannin kertomusten pukukunraaliin. Heidän seurassaan oli madame Sophie Clemenceau.

Se oli juuri se harjoitus, jossa oopperanjohtaja närkästytti Marien esittämän kurtisaani Giuliettan puvun liiallisesta paljastavuudesta. Hän määräsi laulajattaren poistumaan näyttämöltä ja heti ompelemaan kiinni puvun etuhalkion.

Mielikuva puolialastomasta kurtisaanista oli kenties tuonut pinnalle pettymyksen tunteen siitä, ettei nainen puvun sisällä ollut antautunut hänelle kokonaan. Kuitenkin tämä tarjosi avoimesti sulojaan kaiken kansan nähtäväksi.

Mahler oli mielessään liioitellut asiaa. Tuskin säären näkyminen puvun halkiosta oli kovinkaan uskaliaista vapaista suhteista ja flirttaillevasta kepeydestään tunnetussa Wienissä.

Siellä oli aikojen saatossa nähty vaikka kuinka paljon paljasta pintaa. Kenties toistaiseksi kuitenkin vähemmän Mahlerin johtamassa oopperatalossa.

Neiti Schindler oli lapsuudestaan lähtien liikkunut aivan erilaisissa piireissä kuin Mahler, paljon vapaammissa, boheemien taiteilijoiden parissa.

Yksikään Mahlerin ystävästä ei uskonut kahden niin erilaisen ihmisen avioliiton onnistumiseen.

Alman kasvatti-isän Carl Mollin arvio aviomiesehdokkaasta oli hyytävä. Mahlerissa oli Mollin mielestä kaikki ne kielteiset ominaisuudet, jotka eivät tienneet hyvää avioliittoa ajatellen. Mies oli vanha ja ruma, hänellä oli velkaa ja heikko terveys. Kaiken lisäksi hän oli juutalainen.

Myöhemmin Adolf Hitlerin noustua valtaan Mollista tuli kiihkeä natsismin kannattaja ja yhtä kiihkeä juutalaisuuden vastustaja. Tuskin hän tiesi, että samainen Adolf Hitler oli oleskellut Wienissä Mahlerin ollessa hovioopperan johtaja.

Pimeissä kellareissa liikkuva, nuori, taidemaalausta opiskeleva itävaltalainen kävi halvalla seisomapaikkalipulla kuuntelemassa Mahlerin johtamaa Wagnerin oopperaa. Hän haltioitui kuulemastaan ja löysi siitä vision omaan tulevaisuuteensa.

Kokenut kaunotar

Alma olisi voinut rakastua kehen muuhun tahansa kuin juuri Mahleriin. Hänellä oli ehtinyt olla paljon ihailijoita.

Hän oli hyvin nuori, kun hänellä oli ensimmäinen intiimi kokemuksensa itseään vanhemman, kuuluisan taidemaalarin Gustav Klimtin kanssa.

Miehet ihastuivat kauniiseen, tummatukkaiseen Almaan suoraan kättelyssä. Mistä oikeastaan johtui Alman taika? Sitä mietittiin Alman elinaikana ja sen jälkeenkin.

Mahleriin tutustuessaan Almalla oli menossa rakkaussuhde sävellyksen opettajansa Alexander von Zemlinskyn kanssa. Vastoin kaik-

kien muiden käsitystä hän piti Zemlinskyä ”kauniina miehenä”.

Zemlinskyllä oli ulkonevat silmät ja leukaa tuskin ollenkaan. Miehen kauneus taisi kuitenkin olla enemmän sisäistä laatua, älyä ja lahjakkuutta.

Zemlinskysta tuli arvostettu säveltäjä ja Marien hyvä ystävä, kuten myös Arnold Schönbergistä, joka myös opiskeli sävellystä Zemlinskyn johdolla. Schönberg oli mennyt 1901 naimisiin Zemlinskyn sisaren Mathilde von Zemlinskyn kanssa.

Marie ihmetteli, miksi Zemlinsky antautui niin helposti. Kenties hänen tunteensa oppilastaan neiti Alma Schindleriä kohtaan eivät olleet kovin vahvat.

Kenties hän ei edes pitänyt oppilastaan riittävän lahjakkaana, jotta tämä olisi uskottava säveltäjänä. Ammatikseen säveltävä nainen oli edelleen kurioositeetti.

Jos Alma olisi valinnut Zemlinskyn, tämä tuskin olisi kieltänyt häntä Mahlerin tavoin säveltämästä.

Alma oli puheissaan rohkea ja suorasukainen töykeyteen asti. Häntä pidettiin ylimielisenä ja kopeana, mutta hänellä oli runsaasti mielpiteitä ja ominaisuuksia, jotka tekivät miehet heikoiksi ja sokaisi heidät. Mahlerkin oli joutunut tytön kauneuden ja miellyttämistarpeen pauloihin.

Vaikka Marie ei vielä kovinkaan hyvin tuntenut Mahlerin kihlatua, hänelle oli kuitenkin muodostunut tietynlainen käsitys Alma Schindleristä tämän tullessa tapaamaan häntä Mestarilaulajien esityksen jälkeen. Mahler oli tuolloin Dresdenissä eikä tiennyt asiasta mitään.

Alma Schindler ei ollut tehnyt Marieen suurempaa vaikutusta heidän tapaamisensa aikana. Eikä Marie koskaan oppinut pitämään hänestä. Hän säilytti tietyn etäisyyden ja kätki vastenmielisyyden tunteensa muodollisen kohteliaisuuden valepukuun.

Alma oli kuitenkin tietoinen aviomiehensä ja saksalaisen laulajattaren syvästä ystävyydestä ja toistensa arvostuksesta.

Kehno rakastaja

Alma Schindler oli nuori, kaunis ja sivistynyt. Mutta selvää oli, ettei Mahler kihlannut ketään vain saadakseen sivistyneen keskustelukumppanin, vaan siksi, että oli kauan elänyt ”puutteessa”.

Alman kannalta oli ratkaisevaa, halusiko hän luopua Mahlerin vaatimuksesta säveltämisestään, mikä oli Mahlerin avioliiton toteutumiselle asettama ehdoton vaatimus. Vaimon tuli omistautua vain hänelle, olla vain hänen ”oma rakas Almschinsa”.

Se, että nuori nainen oli niin kiinnostunut, että jopa halusi ”lahjoittaa elämänsä”, pönkitti Mahlerin miehistä itsetuntoa. Siitä tarjouksesta ei ollut varaa kieltäytyä.

Almaa ja Mahleria askarrutti ikäero ennen lopullista päätöstä. Almaa vaivasi epäily Mahlerin miehisistä kyvyistä. Tullessaan tapamaan Marieta hän yritti saada selville, oliko laulajattarella ja Mahlerilla intiimi suhde.

Marie tiesi Mahlerin rakastavan itseään ja sävellystyötään enemmän kuin ketään naista. Marie ajatteli, että hänen kai olisi pitänyt kertoa Almalle koko totuus.

Vaikutti pahasti siltä, että hänen on vaikea muuttaa vanhoja tapojaan. Ja sitä paitsi hän on keho rakastaja.

Marie ihmetteli mielessään, miten Alma olisi reagoinut jälkimmäiseen väitteeseen. Luultavasti häntä kiusaisi ja harmittaisi se, ettei olutkaan Mahlerin ensimmäinen intohimon kohde.

Jos Alma vain olisi tiennyt, miten keho rakastaja Mahler oli, mitä todella tarkoitti se, että hän luopui Mahlerin takia itselleen tärkeästä säveltämisestä, hän olisi kauhistuneena perääntynyt

Alma ei olisi halunnut luopua säveltämisestä, jota hän oli tehnyt lapsesta asti. Se tuotti hänelle aitoa mielihyvää ja onnistumisen tunteen. Hän kävi kamppailua itsensä kanssa. Halu miellyttää Mahleria kuitenkin voitti. Hän halusi pitää huolta Mahlerista. Tämä kummallisen avuton mies vetosi hänen suojelunhaluunsa.

Ja tarkoittihan avioituminen Wienin hovioopperan johtajan kanssa statuksen tuomaa näkyvyyttä asemaa arvostavassa maailmankaupungissa.

Ja osasihan Mahler olla varsin kaunopuheinen ja vakuuttava rakaudentunnustuksissaan, vaikka ne lähentelivät naiivia banaalisuutta ja herättivät ristiriitaisia tunteita epäröivässä vaimoehdokkaassa.

Kirjallinen ilmaisu oli säveltäjällä hallussa. Halutessaan hän osasi puhua ja kirjoittaa naiselle erittäin tunnekylläisesti. Hän ei totisesti hävennyt olla äärimmäisen tunteellinen.

Järkevästi ajatellen Almalla olisi ollut aikaa tutustua Mahleriin paremmin ennen lopullista päätöstä. Ikänsä ja viehätysvoimansa takia hänellä olisi ollut mahdollisuuksia vaikka mihin. Mutta molempien seksuaalinen ylivirittyneisyys ajoi heitä tekoihin.

Mahlerin vaatimukset olivat kovia. Ota tai jätä. Ja Alma päätti ottaa.

Vaisut onnitelut

Marie ei rynnännyt onnittelemaan Mahleria. Hän oli kuin ei olisi kuullutkaan koko tapauksesta.

Kuitenkin oopperanjohtajan kihlautuminen oli sen hetkisen Wienin kuumien puheenaihe. Marie sai kuulla siitä joka puolelta. Lehtiäkään ei voinut avata, etteikö asiaa jollain tavoin käsittelevä otsikko olisi hyppännyt silmille.

Marie oli huomannut ihmisten salaa tarkkailevan häntä. Vaikuttiko hän onnettomalta, huolestuneelta, surulliselta? Mutta hän ei näyttänyt mitään näistä.

Hyvissä ajoin ennen Windsorin iloisten rouvien esitystä Mahler tuli tervehtimään.

– Olet kai kuullut, että olen mennyt kihloihin, hän aloitti.

– En ole kuullut, Marie vastasi yrittäen näyttää niin välinpitämättömältä kuin taitava näyttelijä vain osasi.

– Saanen sitten onnitella, Marie jatkoi samalla linjalla.

– Eikö sinulla ole muuta sanottavaa? Mahler ihmetteli.

– Mitä haluaisit minun sanovan? Marie esitti vastakysymyksen.

– Etkö edes halua tietää, kenen kanssa olen mennyt kihloihin, Mahler ihmetteli.

– No, kenen kanssa?

– Muistatko sen nuoren naisen, joka oli katsomassa Hoffmannin pukukentraalia? Hän on nimeltään Alma Schindler. Suunnilleen sinun ikäisesi tai hieman nuorempi. Minähän tiedustelin sinun mielipidettäsi.

– Muistanhan minä hänet, Marie sanoi. – Olet kai suunniltasi onnesta?

– Olen onnellinen, Mahler myönsi. Siltä hän näyttikin. Tavanomaisen hieman kärsivä ilme oli sulanut hymyyn.

– Olen uuden elämän alussa, hän sanoi. – Ensin en kylläkään pitänyt Almasta. Pidin häntä vain kauniina nukkena, mutta sitten huomaisin, että hän onkin varsin älykäs, sanavalmis ja suorapuheinen nuori nainen.

Nauraen hän totesi: – Kukaan toinen ei olisi uskaltanut väittää minulle päin naamaa, ettei pidä musiikistani.

– Luulin, että sinulle olisi tärkeää, että kihlattusi pitää siitä mitä teet? Marie ihmetteli.

– Luultavasti hän pitääkin, Mahler arveli, – vaikkei halua myöntää sitä.

– Hän on itse opiskellut sävellystä ja kai jotain saanutkin aikaan sillä alueella. Nyt hän on luvannut jättää säveltämisen ja tukea minua kaikin tavoin.

– Jos olisin mennyt sinun kanssasi naimisiin, olisitko kieltänyt minua laulamasta ja näyttelemästä? Marie kysyi.

– En tietenkään, sinä olet täysin eri asia, Mahler väitti. – Emme kilpaile keskenämme, vaan teemme yhteistyötä. Tiedät varsin hyvin, miten paljon minä sinua arvostan. Minähän rakastan ja suorastaan palvon sinua.

– Mutta sinä et halua sitä, hän huomautti. – Minunkin kärsivällisyydelläni on rajansa.

Mahler tuntui olevan vihainen ja pettynyt. Oli varmaan tuntunut kovalta pettyä kerta toisensa jälkeen. Välillä oli tuntunut siltä kuin Marie olisi suostuvainen, mutta empinyt sitten, eikä asia koskaan edennyt toivottuun lopputulokseen.

– Marie, sano, haluatko sinä todella, että menen naimisiin Alman kanssa? Vielä ei ole liian myöhäistä perua koko asiaa.

– Sinä teet aivan mitä itse haluat. En halua olla esteenä sinun onnellesi, Marie sanoi. – Minulla on oma elämäni, sinulla omasi.

Marie ajatteli Franz Burmeisteria. Hän ei vaihtaisi tätä Mahleriin. Hän oli monin tavoin sitoutunut myös Wilhelmiin ja kotiinsa Weimarissa.

Jakamaton tunne

Marien olisi kai kuulunut olla onnellinen siitä, että Mahler oli löytänyt tunteilleen uuden kohteen. Hän itse ei enää olisi vastuussa Mahlerin onnesta. Kuitenkin Marie huomasi olevansa vihainen, pettynytkin siitä, että Mahler oli niin pikaisesti löytänyt lohduttajan.

Enää Mahler ei tulisi anomaan suosikkilaulajansa rakkautta, enää hänen ei tarvitsisi kantaa syyllisyyttä siitä, ettei pystynyt antamaan Mahlerille tämän toivomaa. Mariella oli paljon tunteita Mahleria kohtaan, muttei kenties sellaisia, joita tämä olisi halunnut.

Järkevästi ajatellen Mariella ei ollut mitään syytä olla onneton, kun kaksi niin upeaa miestä kuin Wilhelm von Schaun ja Franz Burmeister rakastivat häntä. Ja olihan niitä muitakin.

Mahler oli kuitenkin hieman toinen asia. Heidän välillään oli alusta lähtien vallinnut vahva henkinen tunneside. Se tunne oli niin ehdoton, ettei kukaan eikä mikään saisi tulla heidän välilleen.

Kuitenkin oli niin, että jotain oli tullut väliin. Kaikki Mahlerin tunteet kohdistuivat luultavasti nyt vain ja ainoastaan Alma Schindleriin.

Oliko Mahler mennyt kihloihin Alma Schindlerin kanssa jonkinlaisena vastalauseena?

Mahler tuntui todella olevan rakastunut Alma Schindleriin, tai ainakin uskoj olevansa oikeasti rakastunut, koska hän kaipasi naisen rakkautta. Nyt sitä oli tarjolla ja jopa varsin kauniissa pakkauksessa.

Mahlerista huokui nyt uudenlainen tyytyväisyys ja rauha, hänen usein niin tuskainen ja huolestunut ilmeensä oli kadonnut. Hän oli syssännyt syrjään kaikki muut tunteensa ja kohdisti nyt kaiken huomionsa neiti Schindlerille.

Se ei tietenkään merkinnyt sitä, etteikö Mahler olisi epäroinyt viimeiseen asti. Hän oli ollut huolissaan suuresta ikäerosta, mutta oli ilmeisesti onnistunut karkottamaan pelkonsa ja päättänyt rohkeasti ottaa elämässään askeleen eteenpäin.

Tietyllä tavalla Marie odotti kiinnostuneena, mitä noiden kahden suhteessa tapahtuisi. Toistaiseksi ei kuitenkaan kai mitään, niin kauan kuin Alma Schindler tyytyisi kotimuusauksen rooliin.

Mahlerin tulevan vaimonsa täytyi hylätä omat tarpeensa ja olla ole-massa vain häntä varten, olla vain ”hänen sylinsä, hänen onnensa, hänen rakkaimpansa, hänen ikioma Almschinsa”. Vain se takasi heille yhteisen onnen.

Mahler kertoi onnellisena, että hänen oma ”pikku Almschinsa” oli sen luvannut. Se riitti hänelle ja sai riittää myös Almalle.

Ja koska Alma antoi itsensä kokonaan Mahlerille, hän sai vastalahjaksi kaiken Mahlerin rakkauden sen korkeimmassa potenssissa. Heistä tulisi täydellisesti yhtä.

Juuri sitä mitä Mahler oli ehdottanut myös Marielle. Mariesta ajatuskin sulautumisesta johonkin toiseen tuntui vastenmieliseltä. Hän oli sivuuttanut Mahlerin toiveen leikinlaskulla.

Marie ei uskonut, että Mahler enää tulisi käymään hänen luokseen kuten aikaisemmin. Hänellä ei enää olisi asiaa Mahlerin asunnolle. Eikä missään tapauksessa mitään kävelyretkiä tai julkista näyttäytymistä yhdessä.

Marielle oli ollut tärkeää voida musisoida yhdessä Mahlerin kanssa, keskustella lauluista, sinfonioista, kuunnella Mahlerin mielipiteitä uskonnosta ja filosofioista. Kaikesta mikä oli ollut heille tärkeää. Ajatus tuon kaiken menettämisestä tuotti suunnatonta tuskaa.

Marie oli oppinut tietämään, että Mahlerin mielen ja kaiken liikenevän ajan täyttivät ennen kaikkea hänen laajat, monimuotoiset orkesteriteoksensa eikä mikään nainen.

Oopperan johtaminen ja esitysten ohjaaminen oli kokopäivätyötä, jota hän teki kunnianhimoisesti. Kuitenkin se oli poissa hänen ajastaan ja häiritsi hänen sävellystyötään.

Jotta voisi keskittyä oman musiikkinsa tekemiseen, säveltäjä tarvitsi naisen ja ennen kaikkea sellaisen naisen, jolle hänen onnensa oli tärkein asia maailmassa. Hän halusi varmaan myös saada lapsia.

No, Alma Schindler ei ainakaan ollut hurmannut oopperanjohtajaa laulutaiteellaan, kuten tämän aikaisemmat rakastetut. Mahler oli selitellyt rakastumisiaan sillä, että hän aina rakastui kauniisiin ääniin ja varsinkin koloratuureihin.

Marie ei tietenkään voinut tuntea Alma Schindlerin kykyjä laulutaiteen alueella, mutta tuskin hänen äänelliset ansionsa ylittivät hänen kauneutensa ja uhrautumisensa oikean vaimon elinikäiseen tehtävään.

Alma oli varsin seksuaalinen nuori nainen. Hän oli kohtalaisen kookas, rintava nainen, jolla oli tumma, sykerölle kammattu tukka ja kauniit suuret silmät. Hän tarvitsi kyvykkään rakastajan. Ja pian hän saikin vastauksen tähän tarpeeseen.

Myöhemmin hän kuvaa varsin yksityiskohtaisesti ensimmäistä, epäonnistunutta, noloa yritystä. Mutta seuraavalla kerralla menikin jo paremmin. Hän tuli raskaaksi.

Marie oli nähnyt oopperanjohtaja Mahlerin lähes joka päivä. He olivat luoneet yhdessä suurenmoisia oopperaesityksiä. He näkisivät edelleen, mutta tuskin he enää viettäisivät yhdessä vapaita hetkiään.

Suurimman tuskan Marielle aiheutti se, että hän menettäisi sen ilon, jonka hänelle olivat tuottaneet heidän yhteiset musiikkihetkensä. Se oli intiimi, lähes ekstaattinen kokemus.

Ja se oli jotain, mitä Marie ei halunnut Mahlerin kokevan kenenkään toisen kanssa. Se oli jakamaton tunne.

Mahler oli nyt rakastunut ja teki kaikkensa miellyttääkseen morsiantaan. Entä sitten, kun ensimmäinen huumo on ohitse?

Marie oli tehnyt Mahlerin puheista sen havainnon, että Alma oli mielellään uhrautunut taiteen hyväksi. Mahlerin taiteen. Oliko kiusaus päästä kuulun oopperanjohtajan vaimoksi ollut liian suuri?

Sinä iltana Marie esiintyi rouva Fluthina Mahlerin johtamassa Windsorin iloisten rouvien esityksessä.

Alma istui yksin näkyvällä paikalla Mahlerin aitiossa utelioiden katseiden tarkastelun kohteena. Hän oli omien sanojensa mukaan ollut niin hermostunut, ettei muistanut jälkeenpäin mitään koko esityksestä.

”Kuulin vain ihmisten kostonhimoisen veren kiehunnan”, Alma liioitteli tuntemuksiaan. Se oli hänen tapansa, yhtä hyvin kuin tapansa muistaa väärin omaksi edukseen.

Yksin

Marie meni illan näytöksestä kotiinsa alakuloisena. Hän tunsi itsensä yksinäiseksi ja hylätyksi. Hänellä ei ollut mitään syytä iloon.

Edessä oli Silvesterabend, uudenvuodenaatto, jota Wienissä valmistauduttiin juhlimaan näyttävin menoin.

Marie oli nyt ensimmäistä kertaa Wienissä vuodenvaihteessa. Hänellä ei ollut aikaa edes käväistä Weimarissa, koska jo tammikuun neljäntenä oli Hoffmannin kertomusten esitys.

Hän ajatuksensa siirtyivät perhepiirissä vietettyihin uudenvuodenjuhliin. Perinteeseen kuuluivat tanssiaiset naapurissa von Schaunien hulppeissa tiloissa.

Hän kaatoi itselleen lasillisen valkoviiniä ja istui miettimään elämänsä valintoja.

Onko Wilhelmillä ikävä vaimoaan? Meneekö hän yksin vanhempiensa jokavuotisiin tanssiaisiin? Entä jos Wilhelm on kyllästynyt vaimonsa jatkuvaan poissaoloon? Kenties hän oli jo alkanut katsoa muita naisia?

Mahlerin mielessä oli tietysti vain hänen ”oma Almschinsa”. Kihlapari eli kuuminta kuherruskauttaan. Marie ihmetteli, miten Mahler selviytyy ensiyrityksissään tyydyttää himokas nuori morsiamensa.

Franz Burmeister oli tervehtynyt, mutta viipyili edelleen Davosisissa. Syynä oli kaunis ja henkevä, keuhkotaudissa riutuva nuori nainen, Polana Rytel.

Kenties Franz oli aidosti rakastunut tyttöön. Tai hän piti velvollisuutenaan pitää huolta sairaasta ja yksinäisestä työstä, jonka äiti eli puutteellisissa olosuhteissa jakautuneessa Puolassa.

Franz oli kirjoittanut Marielle lähtevänsä Polan matkaseuraksi Krakovaan. Polan äiti oli muuttanut Lodzista Krakovaan ja asusteli sukulaisien omistamassa talossa. Pola ikävöi äitiään, jota vaivasi sama sairaus kuin tytärtäkin.

Lodz oli Polan kertoman mukaan kolkko teollisuuskaupunki. Teollisuudesta kaupungin vauraus olikin peräisin. Mutta alamäki oli alkanut, tehdas toisensa jälkeen oli sulkenut ovensa. Ilma oli saastunut. Se saattoi olla yksi syy äidin ja tyttären sairauteen.

Marie mietti, kävikö tyttö Franzia sääliksi vai oliko kyseessä suuri uhrautuva rakkaus. Tummatukkainen, tummasilmäinen Pola oli kaunis nuori nainen, joskin ulkoinen olemus oli hieman kärsineen näköinen.

Marie oli havainnut Davosisissa käydessään, että Pola oli hyvin riippuvainen Franzista. Hyväsydämisenä ihmisenä tämä varmaan tunsu tarvetta suojella haurasta ja sielukasta tyttöä.

Jo lyhyen tapaamisen aikana Marie oli havainnut Polana Rytelin olevan erittäin lahjakas nuori nainen. Hänellä oli sievä lauluääni, joskin sairaus rajoitti hänen kykyään käyttää ääntään,

Ja Pola soitti pianoa niin kuin vain hyvän koulutuksen saanut taiteilija saattaa soittaa. Marie oli kuullut Polan soittavan maanmiestään Chopinia, jonka uskottiin olevan puolalaisille luontaisin ja rakkain säveltäjä. Mutta olihan niitä toki muitakin. Puolalaiset olivat tunteellista ja lahjakasta kansaa.

Goethen puutarhatalo
Ilmin puistossa Weimarissa.

*Tytär Clara levittää iloa ja ihastusta.
Tuleeko hänestäkin laulajatar?
Poika Rainer aiheuttaa huolta.
Oopperajohtaja Gustav Mahlerin kihlaus
kohahduttaa Wienissä.
Tunteikas jälleennäkeminen
Edvard ja Nina Griegin Troidhaugenissa.
Charlotte on onnensa ansainnut.*

Porvoossa asuva Eila Sarkama-Voigt sai toimittaja-aikanaan kiitosta asiantuntevista musiikkia käsittelevistä kirjoituksistaan. Hän on koko elämänsä ollut tekemisissä erityisesti laulettu musiikin parissa. Hänellä on laulajan koulutus, hän on esiintynyt laulajana ja näyttelijänä ja kirjoittanut näytelmien käsikirjoituksia.

Tämä on viides kirja
Marien elämästä.

9 789515 683021